

УДК 377.36
ББК 74.200М.А. Вайнтрауб
м. Київ, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВИБОРУ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ

Постановка проблеми. Згідно з сучасними умовами в нашій країні зростає потреба у наявності кадрів з високим рівнем професійної компетенції. Швидкі зміни умов життя вимагають провести аналіз затребуваності професій на ринку праці, моніторинг сучасних професій і компетенцій. Наукове дослідження стану цієї проблеми, а також прогнозування її тенденцій, дозволить вийти на оптимальну кількість затребуваних професій відповідної якості підготовки робітників для потреб як роботодавців, так і суспільства в цілому. Серед державних організацій проблемами аналізу затребуваності професій на ринку праці займаються Міністерство праці і соціальної політики, Департамент професійної освіти Міністерства освіти і науки України, наукові інститути НАПН України, зокрема Інститут професійно-технічної освіти.

Науковий аналіз ринку праці дасть можливість прослідкувати тенденцію у зміні традиційних професій і визначити появу інших професій, у тому числі інтегрованих. Для проведення цього аналізу потрібно сформувати попередній перелік професій даної галузі, визначити перелік підприємств на основі різноманітних джерел інформації та засобів комунікації в різних регіонах, розробити та проаналізувати анкети для їх опитування. Анкети, які були запропоновані фахівцями відділу методичного забезпечення та державних стандартів відділення змісту професійно-технічної освіти Інституту, мали на меті прослідкувати існуючі професії. Труднощі у цій роботі були пов'язані переважно з пошуком і правильним вибором підприємств-партнерів, які б погодились відслідковувати роботу їхніх працівників на підприємстві. Досі не був проведений аналіз ефективності підприємств. А це знижує ефективність проведення аналізу затребуваності професій на ринку праці.

Мета статті – визначити ефективність вибору підприємств для кращого здійснення аналізу затребуваності професій на ринку праці.

Стан сучасних поява нових професій, у тому числі й інтегрованих, легше визначити на прогресивних і високотехнологічних підприємствах, з високим рівнем фінансового стану. Саме такі підприємства мають можливість створювати сучасні навчально-виробничі центри і постійно підвищувати рівень кваліфікації своїх робітників. Серед чинників економічної діяльності, які дадуть можливість визначити ефективність роботи підприємств, слід визначити такі: рентабельність (відносний показник прибутковості, виражений у відсотках, який характеризує ефективність витрат підприємства загалом або ефективність виробництва окремих видів продукції), обсяг виробництва, обсяг продажу (надання послуг), рівень підприємства на ринку (загальнодержавне, міжнародне підприємство), скільки років існує підприємство, чисельність робітників на підприємстві (в тому числі за відповідними професіями, середня облікова чисельність за рік, зміни в чисельності зайнятих працюючих за останні три роки, в т.ч. і за відповідними професіями та регіоном); продуктивність праці (показник ефективності використання робочої сили. На рівні галузі, підприємства – продуктивність праці визначається кількістю (обсягом) продукції на одного робітника за одиницю часу. Рівень продуктивної праці залежить від рівня розвитку продуктивних сил суспільства; фондоозброєність (забезпеченість технікою, тобто вартість основного капіталу на одного працюючого); фондовіддача (виріток продукції на одиницю основних фондів); ступінь інновації (кількість коштів на оновлення обладнання); порівняння з зарубіжними аналогами; коефіцієнт завантаженості обладнання; амортизація (поступове зниження

вартості основних фондів (машин, устаткування) внаслідок їх зменшення та перенесення вартості основних фондів на собівартість продукції, що виробляється).

Основні чинники, що характеризують особливості діяльності підприємств: кількість підприємств галузі даного регіону, кількість працівників на підприємстві, кількість вакантних місць за професіями, обсяг виробництва чи послуг та коефіцієнт оновлення основних засобів.

Стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Тому оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити через систему показників. Серед основних показників, які використовуються в процесі оцінювання фінансово-господарської діяльності підприємства, слід відзначити наступні:

Серед показників оцінки майнового стану (рис. 1) показник суми господарських коштів, що їх підприємство має у розпорядженні, дає загальну вартісну оцінку активів, які перебувають на балансі підприємства. Зростання цього показника свідчить про збільшення майнового потенціалу підприємства. Питома вага активної частини основних засобів, згідно з нормативними документами включає машини, обладнання і транспортні засоби. Зростання цього показника в динаміці – позитивна тенденція. Коефіцієнт зносу основних засобів характеризує частку зношених основних засобів у загальній їх вартості. Використовується в аналізі для характеристики стану основних засобів. Коефіцієнт оновлення основних засобів показує яку частину наявних на кінець звітної періоду основних засобів становлять нові основні засоби. Коефіцієнт вибуття основних засобів показує, яка частина основних засобів, з якими підприємство почало діяльність у звітному періоді, вибула з причини зносу та з інших причин.

Рис. 1. Показники оцінки майнового стану

З групи чинників, які характеризують оцінку ліквідності та платоспроможності (рис. 2) слід відзначити величину власного капіталу (функціонуючий капітал), що характеризує ту частину власного капіталу підприємства, яка є джерелом покриття поточних активів підприємства (тобто активів, які мають період обороту менше ніж один рік). Цей розрахунковий показник залежить як від структури активів, так і від структури джерел коштів. Показник має особливо важливе значення для підприємств. Зростання цього показника в динаміці – позитивна тенденція. Основним і постійним джерелом збільшення власних оборотних коштів є прибуток. Зростання маневреності грошових коштів в динаміці – позитивна тенденція. Загальний коефіцієнт покриття характеризує співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань. Для нормального функціонування підприємства

цей показник має бути більшим за одиницю. Зростання його - позитивна тенденція. Орієнтовне значення показника підприємство встановлює самостійно. Воно залежатиме від щоденної потреби підприємства у вільних грошових ресурсах.

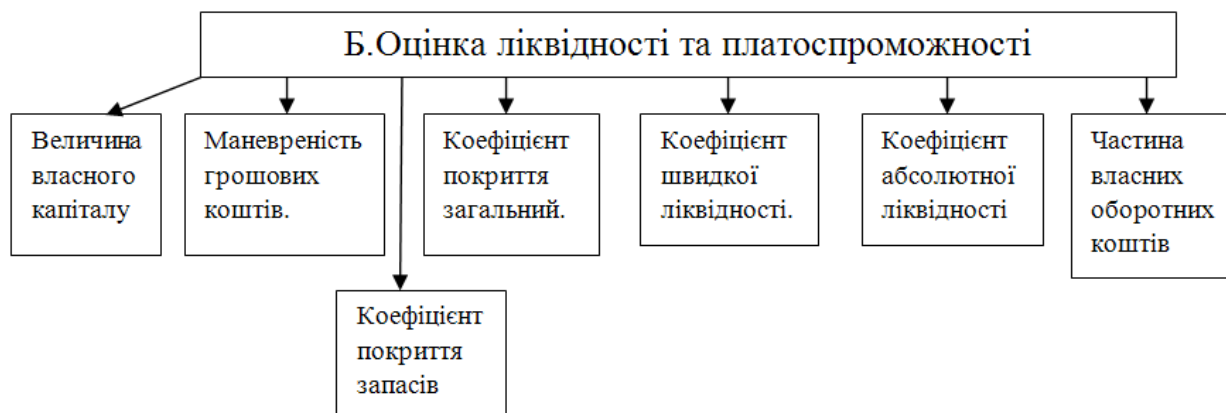

Рис. 2. Оцінка ліквідності та платоспроможності

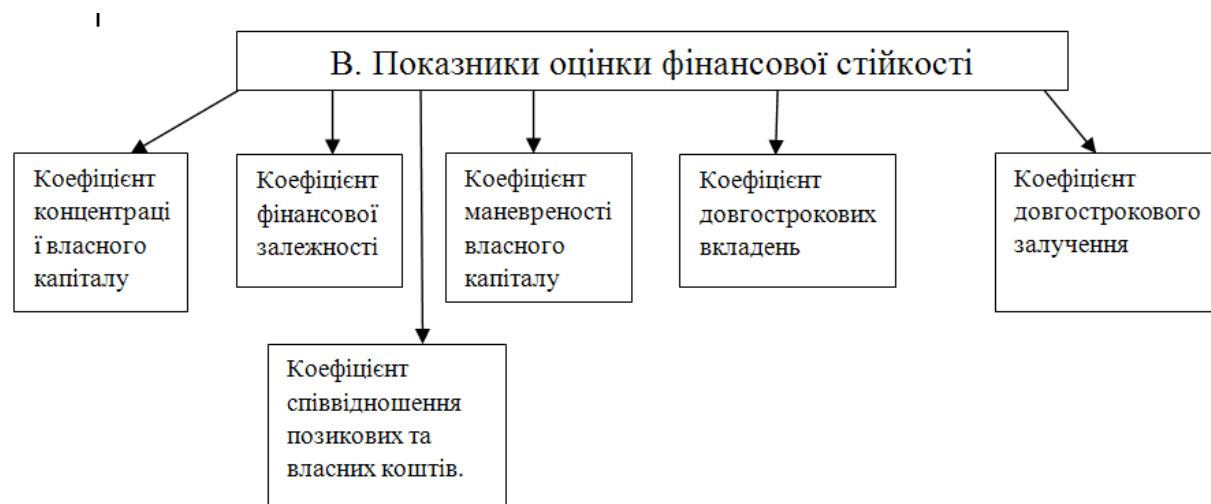

Рис. 3. Показники оцінки фінансової стійкості

Коефіцієнт швидкої ліквідності аналогічний коефіцієнту покриття, але обчислюється за вужчим колом поточних активів (з розрахунку виключають найменш ліквідну їх частину - виробничі запаси). Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності) є найбільш жорстким критерієм ліквідності підприємства і показує яку частину короткострокових зобов'язань можна за необхідності погасити негайно. Рекомендована нижня межа цього показника - 0,2. Частина власних оборотних коштів у покритті запасів вказує на вартість запасів, яка покривається власними оборотними коштами. Має велике значення для підприємств торгівлі. Рекомендована нижня межа цього показника - 50%. 7. Коефіцієнт покриття запасів. Розраховується як співвідношення величини стабільних джерел покриття запасів і суми запасів. Якщо значення цього показника є меншим за одиницю, то поточний фінансовий стан підприємства вважають недостатньо стійким.

Показники оцінки фінансової стійкості (рис. 3) - одні з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства - забезпечення стабільності його діяльності в майбутньому. Вони пов'язані із загальною фінансовою структурою підприємства, його залежністю від кредиторів та інвесторів. Коефіцієнт концентрації власного капіталу характеризує частку власності самого підприємства у загальній сумі коштів, інвестованих у його діяльність. Чим

вищий цей коефіцієнт, то більш фінансове стійким і незалежним від кредиторів є підприємство. Доповненням до цього показника є коефіцієнт концентрації залученого (позикового капіталу). Сума обох коефіцієнтів дорівнює 1 (чи 100%). Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до попереднього показника. Коли його значення наближається до 1 (чи 100%), це означає, що власники повністю фінансують своє підприємство. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності. Коефіцієнт довгострокових вкладень показує, яку частину основних коштів та інших активів профінансовано зовнішніми інвесторами, тобто яка частина належить їм, а не власникам підприємства. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів характеризує структуру капіталу. Зростання цього показника - негативна тенденція, яка означає, що підприємство починає все сильніше залежати від зовнішніх інвесторів. Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів. Зростання цього показника в динаміці також свідчить про посилення залежності підприємства від кредиторів, тобто про зниження його фінансової стійкості [1; 2; 3].

За своїм змістом усі чинники, які вивчаються у фінансово-економічному аналізі, можна розділити на виробничо-економічні та соціально-економічні.

Виробничо-економічні забезпечують підприємницьку діяльність з точки зору організації виробничого процесу, раціонального використання ресурсів, залучених підприємством для своєї діяльності. Так, показник рентабельності роботи підприємства визначається вкладенням капіталу в активи, інтенсивністю використання виробничих запасів, продуктивністю праці робітників, рівнем технології виробництва.

Соціально-економічні чинники пов'язані з упровадженням високоефективних знарядь праці, прогресивної технології, рівнем автоматизації і механізації виробництва, організації і управління ними. Якщо за незмінних виробничих потужностей на підприємстві з року в рік скорочується чисельність персоналу і пропорційно обсяг випуску продукції, (тобто коли скорочення чисельності персоналу не компенсується зростанням продуктивності праці), – відбувається зниження показників використання виробничої потужності підприємства. А це свідчить про недоліки в організації виробництва, маркетингової служби, про неспроможність власників і керівників підприємства зберегти трудовий колектив.

Цікаву інформацію для характеристики трудових ресурсів підприємства являють собою розрахунки, які описують динаміку рівня кваліфікації робітників.

Зростання або зменшення цього показника за певну кількість років характеризуватиме стан виробничо-технічного навчання і системи підвищення кваліфікації на підприємстві. Постійний склад робітників вказує на ефективність їх використання. При аналізі використання трудових ресурсів розраховують декілька показників, які описують категорії працівників, плинність кадрів, обороти з прийому та вибуття. Коефіцієнт з обороту з прийому працівників визначається як відношення кількості працівників до середньої чисельності.

На обсяг виробництва продукції підприємства впливає безліч факторів, пов'язаних з його організаційно-технічним рівнем, ефективністю використання виробничого потенціалу, включаючи засоби праці і предмети праці, трудові ресурси. Усунення всіх недоліків в організації виробничого процесу, праці, прискорення впроваджених новітніх технологій, а також заходи щодо підвищення якості продукції, зменшення браку у виробництві знаходять своє відображення у показниках використання факторів виробництва – знарядь праці (основні засоби виробництва), предметів праці (їх продуктивність, використання робочого часу).

Аналізуючи відповідні показники, можна вийти на найбільш ефективні, сучасні прогресивні та високотехнологічні підприємства.

Практика показала, що керівники та фахівці підприємств не мають бажання ретельно досліджувати відповідні показники і надавати щодо них інформацію. Тому на підставі

розробленого зразка загальної інформації про підприємства в українсько-німецькому проекті «Підтримка реформи ПТО в Україні» [4, с.25] пропонуємо зразок анкети експрес-аналізу підприємства.

Таблиця 1

Анкета експрес-аналіз підприємства

1. Назва підприємства	
1.1 (область, місто)	
1.2 Адреса	
1.3 ПІБ директора підприємства, його контактний телефон	
2. Термін існування підприємства	більше 5 років менше 5 років
3. Широта асортименту (кількість різних товарів випуску)	- збільшилось - зменшилось - залишилось без змін
4. Попит на продукцію	- збільшилось - зменшилось - залишилось без змін
5. Обсяг продажу продукції (надання послуг) за останні три роки	- збільшився - зменшився - залишився без змін
6. Чисельність зайнятих на підприємстві (середня облікова чисельність за рік) на кінець періоду: за останні три роки у т.ч. за професіями:	- збільшилась на _ осіб - зменшилась на _ осіб - залишилась без змін
7. Зміни у чисельності зайнятих за період за останні три роки у т.ч. за професіями	- збільшилось на _ осіб - зменшилось на _ осіб - залишилось без змін
8. Чи існує на підприємстві проблеми дефіциту кадрів у т.ч. за професіями	Так ні
9. Ступінь інновації (кількість коштів на оновлення обладнання)	- збільшилась на _ - зменшилась на _ - залишилась без змін

Висновки. Аналіз ефективності підприємств дає можливість визначити якість і кількість працюючих на них робітників, рівень і рейтинг серед підприємств відповідної галузі, регіону, країни взагалі.

На підставі аналізу розглянутих чинників, а також експрес-аналізу серед різних підприємств можна визначити найбільш ефективні та прогресивні підприємства, в яких виробляється в динаміці більший обсяг виробництва, більша кількість різних товарів випуску, обсяг предмету або надання послуг збільшується протягом останніх трьох років, збільшується як чисельність працюючих і ступінь інновації на придбання оновленого обладнання тощо. Таким підприємствам слід надавати перевагу при аналізі затребуваності професій, традиційних професій, визначення нових професій, в тому числі інтегрованих. Провести аналіз анкетування підприємств і експрес-аналіз самих підприємств слід у всіх регіонах України. Кожний регіон має свої особливості. Ось чому розгляд регіонального та галузевого аспекту необхідні при дослідженні ефективності підприємств.

Література:

1. Економіка підприємства: Підручник. За ред. акад. Покропивного С.Ф.. 2-е вид., перероб. та доп./ С.Ф. Покропивний – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
2. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність./ С.Ф. Покропивний, В.М. Колот. – К.: КНЕУ, 1998. – 352 с.
3. Бандурка О.М., Коробов М.Я., Орлов П.І. та інші. Фінансова діяльність підприємства: Підручник – 2-ге вид., перероб. і доп./ О.М.Бандурка, М.Я.Коробов, П.І.Орлова та інші – К.: Либідь, 2002. – 384 с.

4. Блой В., Берізко М.М., Вайс Ю. та інші. Взаємодія ринку праці та професійно-технічної освіти:/ В.Блой, М.М.Берізко, Ю. Вайс та інші -ТОВ «Формат», 2009. – 276с.

В статье обоснована необходимость оценивания эффективности предприятий для выявления наиболее прогрессивных и высокотехнологичных. На таких предприятиях легче осуществить анализ востребования профессий, состояния традиционных профессий, появление новых, в том числе интегрированных. Определены различные подходы к оцениванию эффективности предприятий. Создан экспресс-анализ предприятия с учетом динамики разных показателей.

Ключевые слова: эффективность предприятия, анализ профессий, показатели эффективности работы предприятия.

In the article the necessity of evaluating the effectiveness of enterprises to identify the most progressive and high-tech. At these enterprises easier to analyze demand professions of the traditional professions, the emergence of new, including integrated. Identified various approaches to the evaluation of the effectiveness of enterprises. Created by rapid analysis of a company, taking into account the dynamics of different indicators.

Keywords: the efficiency of the enterprise, analysis of professions, indicator of efficiency of enterprises' productivity.

УДК 008(477):687.01
ББК 63.3:878:37.24

Т.Д. Викерик
м. Київ, Україна

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ У ТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ

Постановка проблеми. Необхідність зміни парадигми освіти призводить до вивчення культурно-історичного досвіду людства й тим самим виходить на новий рівень усвідомлення свого існування, власної долі, місця культури як соціальної пам'яті людства, що формує механізми його існування.

Водночас, культура віддзеркалює рівень інтегрованих матеріальних і духовних цінностей, що створюються, зберігаються, примножуються та використовуються людиною в конкретних хронологічних, географічних, етнічних та соціальних межах. Визначальним для майбутньої мистецької освіти повинно бути виховання національно спрямованої творчої особистості. У процесі виконання творчої роботи студент використовує попередньо набуті знання для розкриття нових зв'язків, перетворень, доповнень, для знаходження способів вирішення поставлених питань. Творча робота вимагає формулювання власних висновків, пошуку нових ідей.

Аналіз останніх досліджень. Фундамент культурології закладено роботами М. Вебера, Г. Зіммеля, Р. Кронера, О. Шпенглера, К. Ясперса та ін. Проблеми культурологічного підходу до організації педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю широко обговорюється у науковій літературі (Л. Коваль, Л. Масол, Н. Миропольська, О. Олексюк, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Шевнюк, О. Щолокова).

Аналіз існуючих досліджень і публікацій свідчить про те, що національний одяг, традиційний український зокрема, здавна визначено як складову матеріальної і духовної культури народу. Його вивченню та дослідженню історії розвитку присвячено значну кількість наукових праць, серед яких найвідоміші роботи: К. Матейко, М. Білан, Г. Стельмащук, Т. Кара-Васильєва, З. Васіна, Т. Ніколаєва та інші. Питання збереження традицій національної культури в контексті творчої діяльності дизайнера одягу не було достатньо висвітлено.

Метою статті є теоретичне обґрунтування педагогічних умов розвитку творчості майбутніх дизайнерів одягу в контексті збереження традицій та національної культури, а також окреслення напрямків оптимального використання національних традицій виготовлення одягу у підготовці фахівців різних дизайнерських напрямків.